

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

5/2018

POZVÁNKY

24. SETKÁNÍ RODÁKŮ Z HULČE ČESKÉ

Pozvánka na 24. setkání rodáků z Hulče České, jejich potomků a přátel, které se uskuteční **v Kolečovicích v Kulturním domě v sobotu dne 26. 5. 2018 od 10.00 hodin.**

Svou účast potvrďte písemně na adresu: Jindřich Bečvář, Zderaz 4, 270 04 Hořesedly nebo na tel.: 732 479 047 **nejpozději do 21. 5. 2018.** Potvrzení účasti je nutné za účelem objednávky pohoštění, částka **200 Kč** na osobu bude vybírána při vstupu.

Srdečně zve za výbor Jindřich Bečvář

Výstava

TVORBA NAŠICH KRAJANŮ, VĚNOVANÁ 100. VÝROČÍ VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKA

Natura park, Štolbova 2874,
530 02 Pardubice

12. května – 11. června 2018

Vernisáž výstavy se uskuteční

11. 05. 2018 v 17.30 hod.

Otevřeno denně 14.00 – 19.00 hod.

Tel. 466 614 352

Organizátoři:

Rada černobylských a novodobých reemigrantů Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel a Natura park Pardubice

Záštitu akci udělil primátor statutárního města Pardubice Ing. Martin Charvát.

Výstava je realizována za finanční podpory magistrátu statutárního města Pardubice.

Setkání rodáků z Jezírka a Buršovky

Oznamujeme, že se **v sobotu 30. června 2018 od 11 hodin v restauraci Václavka** (u nemocnice) v Žatci, koná setkání rodáků, jejich potomků a přátel.

Srdečně zveme. J. Krouský a J. Hejdová

Den dětí

Dne **27. 5. 2018** pořádá Sdružení volyňských Čechů a jejich přátel výlet do Liberce. Tato akce k Mezinárodnímu dni dětí je určena pro členy Sdružení a jejich přátele.

Odjezd v **8:00** z Autobusového nádraží v Litoměřicích.

Cena dopravy:

Děti do **18 let** jedou zdarma

Dospělí platí **250 Kč** za osobu

V Liberci nás čeká rozmanitý program:

- 1) Zoo
- 2) Aquapark
- 3) IQ centrum
- 4) Botanická zahrada

Z těchto možností si lze vybrat dle zájmu !!! Na cestu si přibalte dobrou náladu a úsměv!!!

Těšíme se na vás

*Za Sdružení volyňských Čechů a jejich přátel předseda Mirek Kučera,
Dagmar Pelikuová, Jiří Jetenský*

Setkání rodáků, potomků a přátel z Mirohoště a Bocánovky

se bude konat **9. 9. 2018 od 10 hod. v Úštěku, „Na Racku“**

V případě zájmu volejte 220 921 949, M-728 191 260, večer, Jiřina Kolářová, Dolina 73/9, 165 00 Praha 6

Pozvánka na setkání Kvasilováků,

jejich potomků a přátel, které se bude konat **v Liběšicích u Žatce** v sobotu, **9. června 2018. Sraz účastníků u pomníku padlých občanů Kvasilova a okolí v 11 hodin.**

Po pietním aktu, se přemístíme do místní restaurace na pohoštění a přátelské posezení. Zveme všechny žijící Kvasilováky, jejich děti, vnuky, přátele a další zájemce o toto setkání. Na občerstvení a organizační výdaje bude **vybírán na místě poplatek 170 Kč.** Vzhledem

k zajištění občerstvení, které je nutno předem objednat, přihlaste se co nejdříve na telefonu: **Anna Hlaváčková, Žatec, mobil 604 348 759, Zdeňka Hlaváčková, Liběšice, tel. 415 725 157. Volejte po 19. hodině.**

V případě, že se přihlásíte a nebudete se moci z vážných důvodů zúčastnit, tak se prosím včas odhlaste. Děkujeme za pochopení.

Srdečně zveme. Organizační výbor.

Srdečně Vás zveme

**v sobotu dne 23. června 2018
do zámku ve Slezských Rudolticích
kde se uskuteční**

3. setkání Čechů z Volyně a jejich potomků

- 11.00 Zahájení v zámecké kapli (mše sv. za volyňské oběti obou válek a násilí, za všechny zemřelé i živé rodiny a za mír na Ukrajině)
- 12.00 Společné posezení v zámecké knihovně.
Oběd (řízek, bramb. salát, kávu) si platí každý sám.
Domácí pečivo ke kávě prosíme, přineste s sebou.
- 15.00 Vernisáž výstavy Návraty Volyňských Čechů a bitva u Zborova
- 16.00 Koncert barokní hudby v zámecké kapli (Smyčcový orchestr ZUŠ Jeseník)

Z důvodu kapacity místnosti a zajištění obědů prosíme o nahlášení počtu účastníků mailem nebo telefonem **nejpozději do 10. května.**

Srdečně zve a na setkání s Vámi se těší Místní sdružení Krnovska, Regionální sdružení Moravsko-slezského kraje a Celostátní výbor Sdružení volyňských Čechů a jejich přátel

Za organizátory

Anna Vyhlídalová, tel. 605 527 481,

annavyhlidalova@seznam.cz,

Ludmila Čajanová, tel. 723 877 270,

lcajanova@atlas.cz

Zvon ve Sl. Rudolticích (Pamětní kniha farnosti)

28. září – svátek sv. Václava – byl pro naši farnost památný den.

Volyňští Češi přivezli s sebou (v roce 1947) vracející se do staré vlasti ze svého farního kostela v Hrušvici na Volyni zvon.

Dosud byl uchován u pana Josefa Zemby ve Sl. Rudolticích. Majitelé věnovali tímto svůj vzácný zvon našemu farnímu kostelu, aby jím bylo vyzváno klekání a při bohoslužbách. Zvon posvěcený biskupem Adolfem Szelažkem na Volyni a zasvěcený sv. Václavu, byl toho dne vytažen na věž a zavěšen.

O půl 10 h převzalo duchovenstvo – místní farář s hosty, důstojným panem kanovníkem Josefem Strížem a katechetou v.v. Jindřichem Křenkem (bývalými to misionáři mezi volyňskými Čechy) v domě pana Zemby zvon. V slavnostním průvodu byl zvon, obklopen a provázen družičkami, dopraven k věži. Za dobu vytahování modlili se věřící sv. růženec a modlitby ke sv. Václavovi a patronům českým. Jakmile zvon poprvé zahlaholil do širého kraje, zazpívali věřící píseň „Bože, chválíme tebe“ a ubírali se do kostela. V kostele kázal P. Jindřich Křenek a měl slavnou mši svatou kanovník Josef Stríž. Svátostným požehnáním a chorálem svatováclavským ukončila se vzácná tato slavnost. Volyňským Čechům za vzácný dar upřímné „Pán Bůh zaplatí“. Volyňský Čech kovář František Dvořák zhotovil ke zvonu srdce a druhý volyňský Čech Jaroslav Dvořák hrál se svou hudbou k slavnosti. Zábava na ukončení slavnosti vynesla 1476 Kč pro kostel.

(Text převzat z farní kroniky ve Slezských Rudolticích „Pamětní kniha“. Zapsal farář ThDr. Johann Blaschke v roce 1948)

Doc. JUDr. Jan Auerhan a krajané

(k 90. výročí Československého ústavu zahraničního)

V tomto roce budeme oslavovat významné jubileum v dějinách krajanství – 90. výročí od založení Československého ústavu zahraničního (ČÚZ) se sídlem v Praze. Myšlenka na jeho ustavení pochází od prvního prezidenta republiky T. G. Masaryka a masarykovská tradice provázela činnost ústavu až do roku 1939, v letech 1945 až 1949 a znovu od roku

1990. Posláním tohoto nezávislého a dobrovolného občanského sdružení je péče o zahraniční krajany, podpora a usnadnění jejich národních a kulturních styků se starou vlastí, udržování národního povědomí, podpora ekonomické spolupráce a pomoc při návratu do vlasti. Co se týká návratu černobylynských krajanů do staronové vlasti (1991–1993), ČÚZ byl jednou z prvních organizací, s kterou naše Kulturně osvětová společnost J. A. Komenského na Ukrajině navázala spolupráci.

Prvním předsedou Československého ústavu zahraničního dne 28. 12. 1928 byl zvolen JUDr. Jan Auerhan.

foto z knihy Josefa Hůrského
„Univ. Doc. Dr. Jan Auerhan „Život a dílo“

Život a činnost Jana Auerhana zasluhují, aby byly povědomé nejen úzkému kolu odborníků přes krajanové dějiny, ale i široké veřejnosti. V předmluvě knihy Josefa Hůrského „Univ. Doc. Dr. Jan Auerhan „Život a dílo“ (rukopisná verze v archivním fondu J. Auerhana), blízký přítel pana doktora Josef Folprecht výstižně o něm poznamenal, že to byl „Muž vědecký a literárně dvojitý lásky: jedna k úřadu, statistice, druhá k jiné vědě a nauce, vece menšinových československých zahraničních krajanů“.

Jan Auerhan se narodil 2. září 1880 v Leštině u Humpolce v rodině nadlesního. Tato funkce se v rodině Auerhanových předávala z otce na syna. Již od mládí Jan toužil být advokátem a později i spisovatelem či novinářem. Po absolvování v roce 1898 německobrodského gymnasia vstoupil na Univerzitu Karlovou v Praze, na níž v roce 1904 byl promován na doktora práv. Po studiu práv nastoupil do Zemské statistické kanceláře Království Českého a od roku 1919 pracoval v nově založeném Státním úřadu statistickém, kde později (v letech 1929–1939) působil jako předseda.

Ta „druhá láska“ ke krajanové problematice se projevila u Jana již v rané ado-

lescenci. Vůbec první příspěvek zaslal do časopisu Český lid v roce 1896, když mu bylo necelých 16 let! V lednu 1902 roku v týdeníku „Vyšehrad“ mladý Jan Auerhan publikuje článek „České vystěhovalství“ v němž navrhuje projekt organizace, která by měla se zabývat krajany v zahraničí. Tato revoluční myšlenka 2letého studenta nemohla být uskutečněna v rámci Rakousko-Uherska, k její realizaci došlo za 20 let po ustálení samostatného Československa.

Od roku 1906 Jan Auerhan zahajuje spolupráci s Národní radou českou, pro kterou vypracoval adresář zahraničních spolků doplněný vlastním praktickým úvodem. Zároveň se dostává do bližšího kontaktu se zahraničními krajany, které brzy začal osobně navštěvovat. Už v roce 1907 se vydává za krajany do Chorvatska a do rumunského Banátu, cestuje do Bosny, do Polska, navštěvuje také volyňské Čechy na Ukrajině a cestuje za krajany až do Černomoří a na Kavkaz.

Předmětem mého badatelského zájmu je problematika krajanství v činnosti a pracích Dr. J. Auerhana, které se vztahují k Ukrajině a Kavkazu. Tyto práce mají vysokou vypovídací hodnotu, neboť vycházejí z jeho vlastní zkušenosti, o čemž nasvědčuje i zájem o ně současných etnologů, etnopsychologů a historiků.

Zájem Dr. J. Auerhana o krajany se neomezoval pouze na statistické údaje, ale zahrnoval široké spektrum problémů: kulturu, školství, hospodaření, morálku, vztah k rodné vlasti a jiné aspekty každodenního života. Uvedu zde jen některé jeho publikace, v nichž jde o českou menšinu na Volyni a v jiných regionech Ukrajiny a Ruska: *Čechové v gubernii Volyňské (1913)*, *České osady v Tauridské gubernii (1914)* *České osady ve Volyni, na Krymu a na Kavkaze (1920)*, *Československé jazykové menšiny v evropském zahraničí (1935)*, aj.

Nastudování publikací Dr. J. Auerhana přesvědčuje o jeho objektivním přístupu k analýze života a činnosti krajanů, autor bez zbytečného povznesení popisuje jak pozitivní a rovněž negativní dopady vystěhovalství. Tak, například, ve svém článku „Čechové v gubernii volyňské“, který byl otištěn v časopise „Pokrokové Revue“, roč. IX, rok 1913, autor analyzuje počátky české kolonizace Volyně v 2. polovině šedesátých let 19. století: „U domácího obyvatelstva setkali se noví osadníci zpočátku s nedůvěrou. Židé byli jediní, kteří jim za dobrý peníz v různých je-

jich potřebách byli nápomocní. Jen Židé umožnili Čechům, že překonali šikanování úředníků pohraničních, že se dostali na žádoucí místo a tam byli opatřeni potravou“ (1, s. 13).

Neznalost řeči a místních poměrů podle Dr. J. Auerhana byly nedostatkem, který Čechům-kolonistům nejvíce škodil, zejména při sdělování kupních smluv. Dr. J. Auerhan ukazuje na neocenitelnou službu krajanských vůdců Franty Příbyla a Vladimíra Oliče, kteří „vycvičili se v místních řečech i v zákonech a předepsaných formálnostech“ (1, s. 13–14). Tito krajané taky se domohli povolení kyjevského gubernátora knížete Dondukova-Korsákova o zřízení škol s podporou státu v českých osadách v Hlinsku, Buděraži a Mirogóšci a pak i v Kupičově. Vyučovací jazykem byla ruština, zároveň byly zařízeny české paralelky. Tato zařízení z důvodu nesvárů ruských učitelů s českými kolegy a různých úmyslných byrokratických zásahů ruských úředníků se neosvědčily, což přivedlo k tomu, že kolonisté „zřizovali české školy nákladem obci nebo spokojovali se s vyučováním soukromým“ (1, s. 15).

K problematice českého školství zahraničních Čechů se Dr. J. Auerhan periodicky vracel i v dalších publikacích, jejichž analýza zasluhuje samostatný článek.

Dr. J. Auerhan popisuje razantní změny v hospodaření, které se uskutečnily v důsledku působení českých přesídlenců na Volyn: „Vidíme-li tyto osady dnes a vzpomeneme-li těžkých těch začátků, musíme vzdát účtu české přičinlivosti a české pílí. Na českém vystěhovanci nejlépe vidíme, jaké vzácné vlastnosti, jaká síla skryta je v Českém lidu. Vlastní svou pílí, vlastní prací dodělali se naši volyňští krajané dnešních krásných výsledků bez pomoci státní, bez subvencí“ (1, s. 32).

Jak bylo již uvedeno, Dr. J. Auerhan zkoumal život českých přesídlenců z různých hledisek. Ve shora citovaném článku uvádí, že z hlediska národohospodářského českým osadníkům se velmi dobře dařilo. Naproti tomu s hlediska národního a kulturního byly poměry volyňských osad málo radostné. S odvoláním na článek v periodiku „Ruský Čech“ (č. 6 roč. 1) konstatuje o poklesu národního vědomí: „Nejhorší jsou poměry u mládeže, z níž jen málokterí dovedou česky číst a psát“ (1, s. 21). Podle Dr. J. Auerhana jen velmi málo obcí (Český Boratin, Hulč,

Kvasilov, Kňahynek, Malin, Mirogóšt) „může se českým soukromým vyučováním vykazati a mnohdy nad to ještě vyučování to je omezeno na úzký pouze okruh žáků“ (1, s. 22).

Dr. J. Auerhan byl zarmoucen poklesem kulturní a mravní úrovně osadníků. „V některých vesnicích vzrůstá se již i pití vodky“ (1, s. 22). O tomto jevu mu stěžovali si dopisovatelé z jednotlivých osad.

Tak A. J. Bartoš z parostrojního pivovaru nást. V. V. Linharta v Mirogóšti v dopise k Dr. J. Auerhanu ze dne 19. prosince 1911 sděluje:

„Co nového? Celá Volyň nalézá se pod rubášem zimním, tom říká půl metru. Za noc a den, tedy ve 24 hodinách napadalo na rozmoklou půdu tolik sněhu a nyní mrzne, mrazu 9–15° R. Takže máme naději na tuhou a dlouhou zimu a rolníci na jaře na zkažené obilí.

Ostatní noviny? Národ pije, vlastně leje do sebe vodku v neztenčené míře, vlastně nyní ještě více. Ceny piva jsou zvýšeny, pivovary zřídily spolek na způsob syndikátu, což jim vynese pěkný kapitál.“ (viz 3).

Při návštěvách českých osad v různých regionech Ukrajiny Dr. J. Auerhan měl možnost komparovat stav a podmínky života krajanů. Svoje dojmy o pobytu v osadách na jihu Ukrajiny, zejména v Tauridské gubernii (Tavrisheskaya guberniya – správní územní jednotka Ruské říše a RSFSR. Gubernia existovala od 8. října 1802 do 18. října 1921. Administrativní centrum – Simferopol.) popsal v knize „České osady, na Volyni, na Krymu a na Kavkaze“ (1920).

Stěhování Čechů do Tauridské gubernie a její částí Krymu se uskutečnilo v letech 1861–69, tam vzniklo několik českých a českoněmeckých osad: Bohémka, na místě vsi Žadra po bývalých osadnicích Tatarech, (1863), Alexandrovka v Perekopském újezdu (1865), Čechohrad v Melitopolském újezdu (1869). Dr. J. Auerhan osobně navštívil osady Čechohrad a Alexandrovku. Při hodnocení hospodaření kolonistů Dr. J. Auerhan zaznamenává: „Když byly české osady zakládány, nebyla půda úrodná jako dnes. Byla to step, na níž se pásávala stáda dobytka a kterou pluh nikdy před tím nebrázdil. Teprve pracným vzděláváním stala se úrodnou,“ (1, s. 45). Podle jeho názoru „O tamějších krajaních nelze říci, že byli učitelé svého okolí jako krajané volyňští. Velká většina jich nebyla rolníky, a k tomu přišli do poměru od našich naprosto odlišných. Musili se

teprve v Rusku hospodaření učit. (...) Výsledky, jichž se za nepříznivými okolnostmi dodělali, jsou však velmi krásné, a naši krajané jsou dnes, aspoň pokud vzorem sousedním Malorusům, že tito dle nich začínají používat hospodářských strojů“ (1, s. 46). Území Krymu historicky bylo mnohonárodnostní, sousedy osadníků v zmíněných osadách byli Němci, Ukrajinci, Tataři. „Se všemi se naši krajané snášejí dobře“ (1, s. 46).

Osada Čechohrad zapůsobila na Dr. J. Auerhana dobrým dojmem. Má široké ulice a spořádané kamenné stavby. Vzhled obce oživuje několik větrných mlýnů. V osadě jsou dvě školy: česká (3letá) a ruská (4 až 5letá), kde děti pokračují ve školní docházce. „Českou školu vydrží obec, ruskou újezdní zemstvo“ (1, s. 47–48). Dr. J. Auerhan hodnotí značnou obětavost čechohradských občanů ve vydržování vlastní školy a učitele, zároveň zdůrazňuje, že tato obětavost je náboženského původu: „jde jim hlavně o vyučování náboženství a vykonávání náboženských obřadů“ (1, s. 48).

Dr. J. Auerhan poukazuje na specifikum kolonie Alexandrovky, která byla založena společně Čechy a Němci. Většinu obyvatel této obce tvořili Češi, jenže v letech 1868–1870 část českých osadníků odstěhovala se do Čechohradu a tak „pomalu stálým vystěhováním Čechů klesla většina na pouhou třetinu“ (1, s. 49). V obci fungují průmyslové závody: cihelna, parní mlýn a výroba cementových tašek. Škola v Alexandrovce byla původně společná pro Čechy i pro Němce. Na požadavek českých obyvatelů do školy úřady poslaly slovanského učitele, kde se pak vyučovalo česky a rusky. Došlo i k rozdělení českoněmecké školy na dvě: německou a českou, učitelem české školy byl J. Hlavatý, který si dopisoval s Dr. J. Auerhanem.

V archivním fondu Dr. J. Auerhana jsou 3 dopisy zemského učitele J. Hlavatého. Tak v dopise ze dne 27. 09. 1913 on vzpomíná na návštěvu Auerhanem Alexandrovky. V dopisech ze dne 12. 12. 1913 a 14. 02. 1914 děkuje za zaslání 20 slabikářů, čítanky a dalších knih pro školu (viz 3).

Návštěva Čechohradu a Alexandrovky a nastudování výsledků dotazování krajanů provedeného časopisem „Čechoslovan“ v Bohémce umožnila Dr. J. Auerhanu porovnat kulturní úroveň, národní uvědomění a morálku v těchto osadách. V Čechohradě podle Auerhana „uvědomění národní je velmi slabé,

a není také divu, když spojení s duševním českým životem prostřednictvím časopisů je pouze nepatrné“ (1, s. 48). Podobný závěr dělá Auerhan ohledně stavu kulturního života a hodnotí ho, že „není nijak útěšný, po stránce morální je prý dobrý. Alkoholismus není prý v obci rozšířen, ba v celém Čechohradě není vůbec ani hostince“ (1, s. 48).

Málo čím podle Auerhana se odlišuje od popsání shora kulturní úroveň Alexandrovky: „Knihovna byla zřízena teprve nedávno úsilím učitele J. Hlavatého a nákladem újezdního zemstva“ (1, s. 50). Ukazuje i na to, že „stinou stránkou Alexandrovky je karban a vzrůstající alkoholismus. Hostinec tam sice není, za to prý si tím více kupují alkoholické nápoje domů“ (1, s. 50). Vyjadřuje znepokojenost o budoucnost české menšiny v Alexandrovce, která je podle jeho názoru velmi nejistá, i když „učitel Hlavatý sice tvrdí, že ji nehrozí ani porušení, od něhož ji chrání různost náboženská, ani poněmčení, protože málo Čechů umí prý německy“ (1, s. 51). Dr. J. Auerhan ohledně tohoto tvrzení však nebyl takovým optimistou.

Jiné poměry jsou v Bohémce – ryze české vesnici. Vyučování ve škole probíhá rusky a česky, češtině a náboženství vyučuje český učitel. Dr. J. Auerhan se domnívá, že poměry v Bohémce jsou lepší než v Alexandrovce (1, s. 51).

Zájem Dr. J. Auerhana o zahraniční Čechy se neomezil územím Ukrajiny, navštívil na dalekém Kavkazu české vesnice Metodějovku, Kyrilovku a Vladimírovku. Ostatní vesnice tohoto regionu zná z různých publikací a vypravování. Jde o vesnice Glebovka (Chlebovka), Aderbijejský Chutor, Těkoš, Těšeb, Anastasievku, Pavlovku a Varvarovku.

České osady na Kavkazu byly založené v letech 1869 až 1878. Po ukončení Kavkazské války (1817–1864) a připojení horských oblastí severního Kavkazu k Ruské impérii a následnému vypuzení Čerkesů před ruskou vládou nastala nutnost obstarat osazení opuštěného území. Došlo k založení celé řady ruských, zvláště kozáckých vesnic. Bylo za potřebí „přivolat pokročilí živel, od něhož by potom ostatní proud ruských osadníků mohl se přiučiti novým způsobům hospodaření“ (1, s. 53). Myšlenka stěhování na Kavkaz se setkala v Čechách s velkým zájmem. Hodně vystěhovalců se směřovalo na opuštěné kavkazské zemi z Budějovicka, Písecka, Tábořska a také z Chrudimska, Čáslavska, Vysokomýtska. Začátky čes-

kých osad na Kavkazu Dr. J. Auerhan charakterizuje jako těžké i přes vládní pomoc. Zvláštní je to, že čeští kolonisté nikde nedostali nejlepší půdy, ta již před tím byla poskytnuta kozákům. Při návštěvě kavkazských českých osad Auerhan hodnotí jejich stav jako mnohem lepší, než stav ruských a řeckých osad, a že tento stav je „daleko za stavem českých osad na Volyni, a to jak v ohledu materiálním, tak i ohledu kulturním“ (1, s. 55).

Po příjezdu na Kavkaz Češi, vedle tradičních forem zemědělství (pěstování obilí, brambor, krmná řepa, chovu dobytka), „začali pěstovat tabák, čemuž se naučili v sousedních vesnicích řeckých“ a v okolí Novorossijska pěstovali také vinnohrad, čemuž bylo zapotřebí značného nákladu, což nepřinášelo krajanům očekávaný prospěch, a to z důvodu nedostatečného odbytí vína. Mnozí krajané byli „nuceni vypít víno před novou sklizní sami. Někteří počítají s touto možností předem a pijí celý rok“ (1, s. 59).

Osadníci dosti rychle pochopili význam škumpy (*lat. rhus*) – keře (respektive stromu) s ohnivými temně červenými listy smolného zápachu, které sušilo se a používalo se v koželužství a barvířství. Někteří hospodáři založili na zkoušku malé škumpovny a docela pro ně dostávali státní subvenci (1, s. 60–61).

Stejně jako v jiných regionech osídlení krajanů i zde, na Kavkaze, Dr. J. Auerhan se zabýval taky jejich vlivem na sousední obyvatelstvo. Podle něho „není vliv ten ani zdaleka takový, jako vliv krajanů volyňských, kteří byli skutečnými učiteli maloruských sousedů“ (1, s. 62). Pozitivní vliv krajanů na místní obyvatelstvo se projevoval v tom, že od nich se naučilo hnojit pole, pěstovat brambory, používat zemědělské stroje. Neunikl Dr. J. Auerhanu i stav kulturních a morálních poměrů krajanů: „úpadek mravní jest prý tím větší, čím blíže města leží ta která osada“ (1, s. 64). Zároveň konstatuje, že poměry školské a kulturní „působí ovšem neblaze na národní život českých osad. Národní vědomí je sice dosud živé, projevuje se však pouze honošením se českým původem a příslušností k českému národu, jakož udržováním některých starých zvyků a obyčejů“ (1, s. 64).

Ve své pozdější knize (*„Československé jazykové menšiny v evropském zahraničí“*), napsané v době působení na pozici předsedy ČÚZ, Dr. J. Auerhan poukazuje na pozitivní a negativní vliv asimilačních procesů na národnostní menšiny v za-

hraničí. Asimilace je „nemoc, proti níž se zdravý organismus národa resp. menšiny instinktivně brání. Hmotně může prospět, mravně působí vždy škodu. (...) Odnárodnělý jednotlivec utrpěl vždy škodu na svém charakteru, odnárodnělá generace je vždy méněcenná. (...) Již proto nutno uznat právo menšin, aby si udržely svou národnost“ (2, s. 26).

V tomto článku jsou analyzovány jen některé aspekty činnosti Dr. J. Auerhana jako badatele českých osad v zahraničí, lze bez nadsázky konstatovat, že tyto práce jsou prvním komplexním vědeckým šetřením české emigrace první poloviny 19. století. Ony otevírají možnost komparace minulého a současného stavu etnických Čechů. Řada myšlenek Dr. J. Auerhana ohledně asimilačních procesů, úlohy mateřského jazyka ve formování národního vědomí, problematika pomoci krajanům aj. jsou aktuální i dnes.

Nepředstíží je i osobnost Dr. J. Auerhana, lidé, co s ním osobně přišli do styku, charakterizovali jeho jako člověka, kterému upřímně záleželo na osudu druhých, byl to velký vlastenec a nesmírně laskavý a pozorný člověk s vyvinutým smyslem pro spravedlnost.

Nesmírně těžce prožíval Dr. J. Auerhan Mnichovskou dohodu a následnou okupaci Československa fašistickým Německem, o tom svědčí i jeho básně, kterou napsal počátkem 2. světové války:

*Krvácím synu.
Cizinci přišli
a z mého těla kus po kuse rvali.
Krev potokem tekla.
Neplač, můj synu!
Myslíš, že zhyneš?
Víš, že jsem věčná!
Zas bude lépe.
Lásky Tvé velké je mi teď třeba.
Lásky a péče.
A hlavně práce.
Zas bude lépe.*

V roce 1939 činnost ČÚZ byla zakázána protektorátním režimem, stejný osud potkal i rychle vytvořenou organizaci Domovina zahraničních krajanů, ta rovněž byla zakázána roku 1941. Otevřený protest proti okupaci a vlastenectví se J. Auerhanovi staly osudným, prakticky invalidního dvaasedesátiletého muže zatklo 29. května 1942 gestapo a dne 9. června 1942 spolu s dalšími oběťmi heydrichiády na střelnici v Kobylisích Dr. Jan Auerhan byl popraven.

Citované prameny:

1. Dr. Jan Auerhan, České osady ve Volyni, na Krymu a na Kavkaze. Praha, Hajn, 1920
2. Dr. Jan Auerhan, Československé jazykové menšiny v evropském zahraničí. Praha, Orbis, 1935

3. Archiv Národního muzea – Náprstkova muzea, fond Auerhan, 1-108-XXXII/7-2

Doc. Boris Iljuk, CSc., místopředseda SČVP a předseda Rady černobylských a novodobých reemigrantů

84 let; pan Vaněk Jaroslav, Huleč Česká, nyní Plzeň, **86 let**.

Všem jubilantům přejeme mnoho štěstí, zdraví do dalších let.

*Za region Rakovník
ing. Václav Vohralík a Josef Krouský*

Region ŠUMPERK

V květnu oslaví **80 let paní Božena Šotolová** roz. Balšánková z Nového Malína a **75 let paní Slavěna Eliášová**, roz. Lucuková z Podlísk, nyní Šumperk.

Do dalších let přejeme hodně zdraví, štěstí a spokojenosti.

Za výbor regionu Jaroslav Miller

Region TACHOV

Při výměně vedení našeho regionu jsme nedopatřením nezasílali gratulace do společenské rubriky. Všem členům se omlouváme, vše v dalších letech napravíme! Právě v tomto období oslavila kulatých **80 let paní Pulerová Jiřina** z Nižné Holovně, nyní bytem v Tachově. Patří k aktivním a činorodým zakládajícím členům tachovského regionu. Za vše velice děkujeme.

3. 5. slaví **pan Bureš Josef** z Olšanky, nyní z Mířkova, **78 let**; 9. 5. slaví **paní Glozová Anna** z Čudnova, nyní z Tachova **91 let**; 15. 5. oslaví **pan Válek Boris** z Olšanky nyní z Tachova **83 let**; 18. 5. oslaví **paní Petrášová Naděžda** z Olšanky, nyní z Tachova **81 let**; 23. 5. oslaví **paní Pašková Věra** z Holovně České, nyní z Tachova **79 let**.

Všem jmenovaným i omylem zapomenutým jubilantům, přejeme do dalších let pevné zdraví a pohodu a těšíme se na tradiční podzimní setkání.

Za region Tachov Květoslava Vachudová

Region VYŠKOV

V květnu oslaví **paní Marie Zavadilová** roz. Samcová z Rostěnic, bytem Vyškov, **70 let**; **paní Marie Lusková** roz. Bačovská z Hlubočan, **70 let**.

*Za region Vyškov Václav Černý.
K blahopřání se připojují i ostatní členové regionu*

Region ŽATEC

V květnu slaví **80 let pan Mgr. Mstislav Herblich** z Buršovky, nyní Most; **96 let pan Rostislav Hlaváček** z Ulbárova, nyní Podbořany; **65 let pan Bohuslav Justýn**, nyní Jirkov; **84 let paní Ludmila Kala-**

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Region BRNO

V květnu oslavuje **91 let pan Jaroslav Sitar** ze Sienkievičovy, nyní Branišovice; **90 let pan Alexander Šnajder** z Křemence, nyní Brno; **82 let paní Anna Chudobová** z Libanovky, nyní Brno; **75 let pan Jaroslav Valeš** z Černý Les, nyní Brno.

Všem jubilantům přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Za region Jan Pavlica

Region BROUMOV

V květnu oslaví **81 let pan Jiří Pokorný** z Máslenky, nyní Broumov; **65 let pan Vlastimil Ledvina** z Martinkovic u Broumova.

Naším jubilantům přejeme pevné zdraví, štěstí a pohodu.

Za region Broumov Alexandr Stejskal

Region DOMAŽLICE

V květnu oslaví **71 let paní Marie Lokvencová**, nyní bytem Polžice u Horšovského Týna.

Přejeme pevné zdraví, pohodu a spokojenost do dalších let.

Za region Libuše Průchová

Region CHOMUTOV

V květnu oslaví **95 let paní Emílie Stréláková**, roz. Kajerová z Kyjeva bytem Chomutov.

Hodně štěstí a zdraví do dalších let.

Za region Jaroslav Báča

Region KARLOVY VARY

V květnu slaví **81 let paní Sekulová Věra** z Mežilovky, bytem Č. Lípa; **90 let paní Tušakovská Vlasta** z Dědovy Hory, bytem K. Vary.

Pevné zdraví a spokojenost do dalších let.

*Za Karlovarský region přeje
Helena Horáková*

Region MORAVSKOSLEZSKÝ

V květnu slaví **paní Zdenka Novotná - Samcová**, roz. Hrozová, bytem Šenov u N. J. – **65 let**; **paní Leonida Dolečková - Tamchimová** z Malované, bytem Nový Jičín – **81 let**; **paní Jiřina Krušinová** z Curkova, bytem Krnov – **82 let**; **paní Helena Januschová** z Krupa-Hranice, bytem Studénka – **88 let**.

Za Moravskoslezský region přejeme jubilantům do dalších let hodně zdraví a jen pohodové dny.

Marie Seitlová

Region OLOMOUC

V květnu oslaví **90 let paní Marie Pospíšilová** z Podcurkova, nyní bytem Olomouc; **86 let paní Anna Dudková** z Kurdybaně, nyní bytem Blatec u Olomouce; **55 let paní Iveta Macounová** nyní bytem Hněvotín u Olomouce.

Těmto našim členům do příštích let přejeme hodně zdraví, štěstí a osobní pohodu.

Za region Ing. Miroslav Neraď

Region PRAHA

V květnu oslaví **90 let pan Otakar Martinovský** z Volkova, nyní Říčany nad Labem; **90 let paní Ludmila Klejšmídová** z Kněhynek, nyní Jaroměř; **70 let pan RNDr. Vladimír Černý** z Čížkovic, nyní Poděbrady.

Jubilantům přejeme do dalších let pevné zdraví a životní pohodu.

Za pražský region Ing. Ludvík Engel

Region RAKOVNÍK

V měsíci květnu oslaví výročí: **pan Hora Antonín-Hlupanin**, Huleč, nyní Hořovičky, **88 let**; **paní Konopásková Jiřina**, Rakovník, **60 let**; paní Kučerová Evženie, Novokrajev, nyní Kolečovice, **88 let**; **paní Marešová Bohumila**, Kupičov, nyní Šanov, **82 let**; **pan Trnka Antonín**, Huleč Česká, nyní V. Buková,

šová z Malinovky, nyní Opočno; **70 let paní Ing. Danuše Kopecká**, nyní Žatec; **80 let pan Josef Nesvadba** z Omelanštiny, nyní Ústí nad Labem; **86 let paní Marie Sikolová** z Pokos, nyní Louny; **80 let pan Emil Svěcený** z Novokrajeva, nyní Žatec; **70 let paní Mgr. Miroslava Šimsová**, nyní Chrástany; **88 let pan Zdeněk Šujan** ze Slavkova, nyní Žatec; **75 let pan Antonín Holubička** ze Sofievky, nyní Podbořany; **75 let paní Emilie Marková** z Dorohostajů, nyní Podbořany; **86 let paní Emilie Nestarcová** ze Sofievky, nyní Velká Osada; **82 let paní Jiřina Václavíková** ze Zálesí, nyní Strojetic; **87 let pan Jaroslav Žitný** z Kupičova, nyní Velká Osada.

Do dalších let přejeme hodně zdraví a štěstí v životě.

Za region Žatec Slávka Černá

NAŠE ŘADY OPUSTILI:

Region PRAHA

S lítostí oznamujeme, že v listopadu 2017 ve věku 91 let nás navždy opustila naše milovaná maminka – **paní Lidie Marková** (rozená Hrušková). Pocházela

z Hutomariatina – Žitomirská oblast. Naposledy bytem Hněvanov-Kaplice.

Vzpomínka na **pana Antonína Marka**, který pocházel z Malé Zubovštiny. Zemřel v roce 1994 ve věku 72 let. Byl válečným veteránem II. Světové války, bojoval ve Svobodově armádě. Naposledy bytem Hněvanov-Kaplice.

Naši milovaní rodiče odpočívají v rodinném hrobě na hřbitově v Kaplici. Prosíme, kdo jste je znal, věnujte jim tichou, krátkou vzpomínku.

Dcera Emilie a syn Boris Markovi

3. 5. 2018 uplynulo 25 let, kdy nás opustila **Miroslava Němcová**, roz. Šircová z Moštěnice.

Stále se smutkem na ni vzpomínají děti a vnuci. Olga Sykáčková, region Praha

Region CHEB

V dubnu nás opustil ve věku nedožitých 88 let náš dlouholetý člen **pan Vladimír Zýval** rodák z Volkova, nyní bydlel v Novém Kosteletě, byl aktivním členem a organizoval vše potřebné pro

náš region. Vládo děkujeme. Všem pozůstalým vyjadřujeme tímto upřímnou soustrast.

Jménem krajanů Libuše Pancířová

19. 4. 2018 jsme uložili k poslednímu odpočinku **pana Vladimíra Zývala**, rodáka z Volkova. Zemřel tiše v kruhu své rodiny ve věku 88 let. Byl to dobrý člověk a v dobrém na něho vzpomínejte. Děkuje manželka.

Region LITOMĚŘICE

Začátkem dubna zemřela ve věku 82 let **paní Pavlína Černá** z Mirohoště, posledně bytem Mladá – Ústěk.

Upřímnou soustrast rodině věnuje za region Litoměřice Daniela Zelenková, jednatelka

Region ŽATEC

Dne 8. 4. 2018 zemřela **paní Žofie Záveská** ve věku nedožitých 90 let. Pocházela z Rovna, naposledy bytem v Lounech.

Upřímnou soustrast za region Slávka Černá

Příspěvky na tisk duben

Region Litoměřice: nejmenovaný dárci, Roudnice na Labem, 200 Kč; Jaroslav Vyletal, Ústí nad Labem, 200 Kč; Jiří Hendrych, Štětí, 1000 Kč; Ing. Jiří Bohatec, Soběnice, 200 Kč; Miluše Dvořáková, Česká Lípa, 200 Kč; Pavla Melničáková, Dobkovice, 300 Kč; Jaromír Janouch, Děčín, 300 Kč; Radka Kořínková, Starý Týn, 200 Kč; Miroslav Prokůpek, Polepy, 200 Kč; Marie Stanislavská, Polepy, 200 Kč; Olga Řídelová, Litoměřice, 200 Kč; Zdena Furmanová, Litoměřice, 300 Kč; Ludmila Dohnalová, Litoměřice, 100 Kč; Mikuláš Prošek, Liběšice, 300 Kč; Anna Edrová, Bohušovice nad Ohří, 100 Kč; Lydie Bečvářová, Louny, 100 Kč; Anastazie Opavová, Brná nad Labem, 200 Kč; Renata Hyngarová, Ústí nad Labem, 200 Kč;

Marie Hueberová, Lysá nad Labem, 200 Kč; Helena Šimová, Litoměřice, 200 Kč; Zdeněk Doležal, Litoměřice, 200 Kč; Jiřina Kuklová, Verneřice, 200 Kč; Jiřina Lehnerová, Vrbice, 200 Kč; Ludmila Bohatcová, Štětí, 100 Kč; **region Moravskoslezský:** Emil Malý, Studénka, 200 Kč; **region Chomutov:** Zdeňka Kochanová, Údlice, 200 Kč; Vlastimil Jelínek, Ondřejov, 300 Kč; MVDr. Miloš Helebrant, Chomutov, 200 Kč; Vladimír Licinberk, Chomutov, 300 Kč; **region Olomouc:** Vladimíra Křížová, Olomouc-Slavinín, 800 Kč; **region Šumperk:** Jiřina Žáková, Velké Losiny, 100 Kč; Bohuslav Sršeň, Šumperk, 500 Kč;

region Teplice: Antonie Janečková, Teplice, 300 Kč; Bohumila Jelínková, Dubí u Teplic, 100 Kč; **region Frýdlant:** Ludmila Milická, Liberec, 300 Kč; Marie Záhrebová, Prachatice, 200 Kč; **region Brno:** Alexander Dufek, Loděnice, 300 Kč; **region Žatec:** Miroslava Šimsová, Chrástany, 500 Kč; Emilie Šimsová, Chrástany, 500 Kč; Drahomíra Štastná, Radičevy, 200 Kč; **region Praha:** Ludmila Klejšmířová, Jaroměř, 200 Kč; **region Vyškov:** František Masařík, Bučovice, 500 Kč; **region zahraničí:** Jana Schwarhoff, 300 Kč; **bez regionu:** Vilém Dlouhý, 500 Kč.

Všem dárcům srdečně děkujeme Marie Nečasová

Upozornění! Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha č. ú.: 252001907/0300 Československá obchodní banka a.s., Poštovní spořitelna, Roztylská 1, 225 95 Praha. Dary můžete posílat na adresu hospodářky Sdružení: Marie Nečasová, Podhájek 68/V, 471 24 Mimoň, tel: 728 351 726, e-mail: m.necasova@seznam.cz. Prosíme, abyste neupomínali zveřejnění dárců a darů, zveřejňujeme je až po obdržení účetního dokladu. Peněžní dary neposílejte na adresu šéfredaktora. Změny v evidenci členství, adres, přihlášky nových členů, ukončení členství a dotazy zasílejte zásadně na adresu hospodářky. Děkujeme.

Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřebu svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají autoři příspěvků. Vychází jako občasník. Číslo vydání 5/2018. Šéfredaktorka: Šárka Horská. Příspěvky nejsou honorované, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte na e-mailovou adresu: zpravodajscvp@seznam.cz nebo na korespondenční adresu: Šárka Horská, Průběžná 27, Praha 10, 100 00. Tiskne: Neoset, Ke Březině 86, 142 00 Praha 4 – Písnice. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod ev. č.: MK ČR E 5901. **Termín pro zaslání příspěvků do č. 6/2018 je 31. 5. 2018.** Stránky SČVP www.scvp.eu. Toto číslo vyšlo 7. května 2018.